

VEČERNÍČKY V SLOVENSKEJ TV

RADOVAN MARČEK

Bakalářská práce
2009

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

---

nascannované zadání s. 1

nascannované zadání s. 2

ABSTRAKT

Táto práca pojednáva o problematike slovenských Večerníčkov, snahách o ich výrobu v Slovenskej televízii a celkových začiatkoch animovaného filmu na Slovensku. V prvej časti popisuje ťažké začiatky slovenskej animácie, neustále problémy a príčiny, ktoré zabráňovali priaznivému vývinu kresleného filmu ako sa to podarilo v susedných Čechách. V druhej časti sa aspoň okrajovo dotýka najznámejších autorov slovenských Večerníčkov a podrobnejšie rozoberá život a dielo slovenského majstra animácie Viktora Kubala.

Kľúčové slová: Animácia, Animovaný, Slovensko, Večerníček, Seriál, TV, Televízia, STV, Viktor Kubal, Popovič, Jurišič, Havettová, Pikalík, Urc

ABSTRACT

This work discuss about slovak goodnight stories, about the production in Slovak Television and about beginnigs of animated film in Slovakia. In the first part of this work it discuss hard beginnings of slovak animation, constantly appearing problems and reasons, which prevented a positive devolpment of animated film as it was succeeded in nearby Czech republic. In the second part it depicts at least marginally the most popular authors of slovak good night stories and in more detail it analyses the life and work of the master of slovak animation Viktor Kubal.

Keywords: Animation, Animated, Slovakia, Good night stories, Series, TV, Television, STV, Viktor Kubal, Popovič, Jurišič, Havettová, Pikalík, Urc

Za vedenie tejto práce by som sa chcel poďakovať pánovi PhDr. Zdeňkovi Storchovi.

Prehlasujem, že túto bakalársku prácu som vypracoval samostatne.

.....
Radovan Marček

OBSAH

ÚVOD	7
1 VEČERNÍČEK	9
1.1 ZAČIATKY SLOVENSKEHO VEČERNÍČKU	9
1.1.1 Rozprávka na dobrú noc.....	10
1.1.2 Pojem Večerníček	10
1.1.3 Skladba programu v začiatkoch	11
1.1.4 Večerníčková zvučka	12
1.1.5 Zahraničná tvorba vo Večerníčku STV.....	13
1.2 PROBLÉMY VO VÝROBE VEČERNÍČKOV	15
1.3 VÝROBA VEČERNÍČKOV V ŠTÚDIU GOTTWALDOV A PROMÉTHEUS.....	16
1.4 SPOLUPRÁCA SO ŠTÚDIAMI V PRAHE.....	18
1.5 NOVODOBÝ VEČERNÍČEK	18
1.6 HRANÉ VEČERNÍČKY	20
2 TVORCOVIA	22
2.1 PRVÝ TVORCOVIA SLOVENSKEJ VEČERNÍČKOV	22
2.1.1 Tvorivá skupina kresleného filmu.....	22
2.2 VIKTOR KUBAL – TVORCA OBEÚBENÝCH VEČERNÍČKOV A NAJVÄČŠIA OSOBNOSŤ ANIMOVANÉHO FILMU NA SLOVENSKU.....	23
2.2.1 Mladosť	23
2.2.2 Začiatky vo filme	23
2.2.3 Najväčšia osobnosť animovaného filmu na Slovensku.....	24
2.2.4 Zhrnutie Kubalovej tvorby	25
2.3 OSTATNÍ VÝZNAMNÍ TVORCOVIA	25
2.3.1 Ivan Popovič.....	25
2.3.2 František Jurišič	26
2.3.3 Bohumil Šejda	27
2.3.4 Vlado Pikalík.....	27
2.3.5 Rudolf Urc, Ondrej Slivka, Milan Pečovský, Ladislav Kudelka, Jaroslav Baran, Jaroslav Čita, Jaroslava Havettová, Monika Trajterová a iný	27
ZÁVER	30
FILMOGRAFIA	31
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	33
PRÍLOHY	34

ÚVOD

Animovaný film sa na Slovensku začal objavovať približne v 40. rokoch minulého storočia. Jeho vznik bol úzko spätý s činnosťou ŠKOLFILMu (Ústav pre školský a osvetový film), ktorý vyrábal a distribuoval didaktické a osvetové filmy do škôl. Tu sa uchytil aj náš najznámejší animátor Viktor Kubal, ktorého hlavná pracovná náplň bola vyrábať grafy, triky a titulky do jednotlivých filmov. Výroba grafov a titulkov sa stala na dlhú dobu jedinou obživou prvých slovenských animátorov. Už od začiatku totiž sprevádzali animovaný film veľmi nepriaznivé okolnosti. Na jednej strane chýbali ľudia z rôznych oblastí (najmä však dramaturgovia a kreatívne osobnosti), ktorí by sa pustili do nového neprebádaného odvetvia filmovej tvorby a na strane druhej chýbalo technické zázemie, ktoré by poskytovalo dostatočne vhodné a kvalitné podmienky pre tvorbu a realizáciu tak náročných diel akými sú animované filmy a Večerničky. Finančnú stránku a jej okolnosti spomínať nebudem, pretože tá bola, je a vždy bude problémom.

Tvorivý potenciál určite slovenským umelcom nechýbal, akurát asi nebolo Slovensku súdené, aby sa v klúde rozbehla animovaná tvorba v plnom prúde. Najväčším problémom v týchto začiatkoch teda bol ten, že nebolo miesto kde by sa Večerničky vyrábali. Prvé animované filmy vznikali v provizórnych podmienkach. Vhodné priestory sa podarilo nájsť až v roku 1964 v bratislavskej Kolibe, kde začali spolupracovať mladí nadšenci animovaného filmu, ktorí si dali názov „Tvorivá skupina kresleného filmu“ (Tomáš Janovic, Viktor Kubal, Vlastimil Herold, Jaroslava Havettová, Vladimír Popovič a ďalší). Ani Tvorivá skupina to na začiatku nemala ľahké, ale postupne sa im podarilo presadiť svoje názory a vy dobyť si dostatočujúce profesionálne zázemie a rešpekt.

Ďalším problémom bol nedostatok materiálu potrebného na ich natáčanie. Sám Viktor Kubal spomína, že na svoje filmy používal dookola tie isté priesvitné fólie, pôvodne určené na autosklá a všetky svoje filmy vyrábal „na kolene“. Dalo by sa povedať, že tento aspekt sa odráža v Kubalovej prvotnej tvorbe úplne zreteľne. Jeho šetrná animácia je priam dokonalá. Každá fáza je dopredu premyslená, aby ani jedna fólia nevyšla nazmar.

Dostatočujúce technické a profesionálne zázemie sa podarilo vybudovať až okolo 70tych rokov, kedy sa zrušilo trikové oddelenie, tým sa Kreslený film organizačne osamostatnil a odbremenil od prevládajúcej pracovnej náplne výroby trikov a grafov pre dokumentárne a iné filmy a konečne sa stal prakticky sebestačným oddelením.

V susedných Čechách siahli po lacnejších a efektívnejších opatreniach. Na začiatku sa natáčali hrané alebo polohrané Večerníčky, kde hlavnou postavou bola herečka alebo herec, ktorý ovládal bábkou stojacu bokom alebo bábkou hýbal niekto v čiernom obleku, aby nebol vidieť. Na každý deň pripadal jeden diel z takejto série, aby sa do týždňa stihol natočiť ďalší. Medzitým sa mohli veselo pripravovať zložitejšie projekty a to Večerníčky kreslené, papierikové alebo bábkové. Tieto typy Večerníčkov vyžadujú o moc viac času na prípravu a sú podstatne výrobne náročnejšie ako Večerníčky hrané.

1 VEČERNÍČEK

1.1 Začiatky slovenského Večerníčku

Priekopníkom Večerníčkov na Slovensku bol hraný seriál **Chlapec a kométa** (v režii Ludvíka Rážu z dielne Českej televízie), ktorý sa na obrazovke objavil 2. januára 1965. Tento seriál odvysielala Československá televízia na prvom programe po úvodnej večerníčkovej zvučke v klasickom čase 18 hodín a 45 minút. Na počiatku sa tieto krátke rozprávky vysielali väčšinou raz za týždeň najčastejšie v nedeľu. Časom sa vysielali Večerníčky každý deň a bolo treba zvýšiť ich produkciu.

Hlavným zdrojom námetov sa pre prvé slovenské Večerníčky stali známe diela z domácej tvorby. Medzi najvýznamnejších spisovateľov, ktorých rozprávky poslúžili ako námet pre sfilmovanie, patrili Mária Ďuričková, Ludmila Podjavorinská, Elena Čepčeková, Ján Navrátil, Rudo Móric a mnoho ďalších. Animátorom sa podarilo oživiť lenivého vrabčeka **Čin-Čina** a dvojčky **Danku a Janku**. Obidva tieto Večerníčky vznikli v režii Jana Dudeška a jedná sa o poloplastickú techniku. **Medušku**, prvý bábkový farebný trinásťdielny seriál z roku 1969 a takisto seriál **Bračekovia mravčekovia** natočili podľa literárnej predlohy Eleny Čepčekovej. Pri týchto Večerníčkoch treba spomenúť, že sa nejedná o čisto slovenskú výrobu. Dramaturgovia a autori originálnych literárnych predlôh boli síce Slováci (a preto sa týmto dielam mylne pripisuje ich slovenský pôvod), ale z mena režisérovo je možné vyčítať české korene a preto treba veci uviesť na správnu mieru. Tieto seriály boli vyrobené v zlínskych (vtedy ešte v gottwaldovských) ateliéroch, kde sa bežne Večerníčky pre slovenskú televíziu vyrábali. Vtedy tam fungovala silná základňa krátkeho filmu na Kudlove, ale o tom si povieme viac v príslušnej kapitole.

Na sfilmovanie prvého animovaného Večerníčka vo vlastnej tvorbe si Slovenská televízia vybrala rozprávku Jaroslavy Blažkovej **Ako si mačky kúpili televízor**. Ako vynikajúci výtvarník sa tu prejavil Jozef Povrazník, o kameru sa postaral Juraj Hajdu a réžiou celého projektu poverili Jána Chlebíka. Celý projekt sa uskutočnil už v roku 1965.

Medzi prvé Večerníčky môžeme zaradiť aj tvorbu najväčšieho slovenského animátora Viktora Kubala. Jeho prvým Večerníčkom bol kreslený **Puf a Muf**, o dvoch nezbedných kocúroch a Paľkovi (začal na ňom pracovať v roku 1969), ďalej to boli seriály o **Dite, Petrovi, Janovi, Cvik a Cvak** a seriál **Deduško a pes**.

V režii Ladislava Čapka vznikol v roku 1973 divácky najsledovanejší Večerníček „**Pásli ovce valasi**“. Jeden z najkrajších slovenských Večerníčkov, ktorý sa odohráva v prostredí horského salaša. Hlasy pastierov Maťka a Kubka famózne nahovoril Jozef Kroner. Tento titul tvorí dodnes veľkú časť exportu STV.

Slovenský spisovatelia mohli po obrovskom úspechu Večerníčkov natočených podľa ich rozprávok znovu vydávať svoje knihy, ktoré boli tento krát ilustrované autormi animácií. Tak sa preslávili ilustrátori, výtvarníci a grafici ako Miroslav Cipár, Ondrej Zimka, Tomáš Čepek, Ondrej Slivka či Martin Slivka.

1.1.1 Rozprávka na dobrú noc

Všetko sa to začalo v roku 1965. Predchodcom Večerníčka bol v Slovenskej televízii vysielací cyklus, ktorý mal toho času v programovej štruktúre názov „Rozprávka na dobrú noc“. V susedných Čechách sa tento cyklus nazýval „Stříbrné zrcátko“. Až neskôr sa zaužíval jeho terajší názov Večerníček. Na začiatku nemal svoje pevné postavenie v programe a slúžil skôr ako programová výplň, čo znamená, že sa vysielal práve vtedy, keď sa to televízii hodilo.

V roku 1967 vznikol čiernobiely film **Kúpalisko pre Fakírov**, ktorý bol odvysielaný ako rozprávka na dobrú noc. Režisérkou tohto diela bola Veronika Margotsyová, ktorá patrila medzi prvé animátorky na Slovensku. O rok neskôr vznikol farebný papierikový (plôškový) film **Vrabc Umelec** – takisto rozprávka na dobrú noc. Jeho autorkou bola Dagmar Bučanová. Na konci šesťdesiatych a začiatkom sedemdesiatych rokov sa zistilo, aký potrebný je tento typ programu pre deti a postupne si Večerníček našiel stabilné postavenie v programovej skladbe.

1.1.2 Pojem Večerníček

Čo je to Večerníček, to asi každý v dnešnej dobe vie, ale akú dôležitú funkciu zohráva v živote malého dieťaťa a jeho rodičov nad tým je potrebné sa zamyslieť. Sám z vlastnej skúsenosti môžem povedať, aké to pre mňa bolo príjemné každý večer v tú istú hodinu sadnúť si pred televízor a pozrieť si svoju obľúbenú rozprávku a vidieť ten nádherný rozprávkový svet, kde vždy zvíťazí dobro nad zlom a kde hlavný hrdina vždy vyhrá svoj boj. Myslím, že po mojich rodičoch bol v rannom veku Večerníček mojím druhým vychovávateľom, pretože ma naučil ako sa zachovať v mnohých životných situáciách.

Večerníček sa stal neodmysliteľnou súčasťou vysielania mnohých televízií na celom svete a vďaka nemu chodia všetky deti poslušne spať. Čo by sa stalo, keby zrušili jeden deň vysielanie Večerníčku, o tom sme sa mohli presvedčiť, keď sa predlžoval nejaký dôležitý športový prenos alebo keď pán riaditeľ Rybníček chcel namiesto Večerníčku zaviesť televíznu súťaž Bingo. Zrazu volali rozčúlení rodičia do redakcie STV a rozprávali o tom ako ich deti plačú a nechcú ísť spať pokiaľ neuvidia svoj Večerníček.

Na Slovensku má Večerníček približne 40 ročnú tradíciu a pomáha všetkým deťom zabudnúť na negatívne zážitky z prežitého dňa, uvoľniť myseľ a pripraviť telo na zaslúžený odpočinok, na čom sa zhodujú všetci psychológovia, animátori i režiséri Večerníčkov. Bohužiaľ na Slovensku bola animovaná tvorba zrušená a nové seriály sa už dlho nevyrábajú. Aj keď vedenie sľubuje, že sa v najbližšej dobe k večerníčkovej tvorbe vráti, myslím si, že už bude neskoro. Všetky zabehnuté koľaje zapadli prachom. Ľudia, pre ktorých bolo toto odvetvie každodennou prácou odišli a noví nadšenci by museli vynaložiť obrovské úsilie, aby animovaná tvorba za podpory STV mohla znovu rozkvitnúť.

Názov Večerníček vymyslel český surrealistický básnik, maliar a dramaturg televíznej tvorby pre deti Milan Nápravník, ktorý je mimochodom aj autorom „Stříbrného zrcátka“ a stál pri zrode prvých českých Večerníčkov. Tento pojem sa ustálil v roku 1974 a od roku 1975 sa Večerníček začal objavovať na televíznych obrazovkách pravidelne každý deň a navyše vo farbe. Na Slovensku je navyše pojem Večerníček spojený ešte s postavičkou deduška, ktorý víta deti každý deň vo zvučke.

1.1.3 Skladba programu v začiatkoch

Ako som už spomínal, na začiatku sa vysielal Večerníček veľmi nepravidelne. Časom sa však ustálilo jeho pravidelné vysielanie a to konkrétne o 18:45 v nedeľu na prvom programe Československej televízie pred hlavnými televíznymi správami. V takomto vysielacom čase fungoval tento program približne rok. V roku 1966 k nemu pribudol ďalší vysielací deň štvrtok a vzhľadom k jeho obrovskej popularite sa roku 1967 vysielalo už aj v utorok. V tomto období sa objavovali väčšinou Večerníčky z českej produkcie, pretože ich výroba mnohonásobne prevyšovala tú slovenskú. Záujem o večerné televízne vysielanie bol tak obrovský, že behom prvých rokov tisícnásobne vzrástol aj počet televíznych prijímačov. Postupne sa pridali aj ďalšie vysielacie dni. Najskôr pribudla streda a onedlho potom sa začalo vysielat' aj v ostatné dni. Od roku 1973 sa už Večerníček

vysielal pravidelne každý deň a vydržalo mu to až dodnes, čím sa teda stal najdlhšie vysielaným programom STV.

1.1.4 Večerníčková zvučka

Na pôvodnú večerníčkovú zvučku si už len málokto pamätá. Nedávno oslávila svoje 40 výročie. Táto zvučka sa používala prvé štyri roky a bola čiernobiela. Jej hlavným hrdinom bol malý ježko, ktorý hral na klavíri v jednej z izieb paneláku s rozsvietenými oknami. Keď sa po nájazde do jeho okna kamera zastavila, ježko sa otočil na kameru, zdvihol prst a začal sa Večerníček. Po odvysielaní Večerníčku nasledovala druhá zvučka, v ktorej už bol ježko v pyžame pred postieľkou, zamával deťom na rozlúčku a kamera s odjazdom opustila jeho izbu, a postupne sa zhasli všetky svetlá na paneláku. Táto koncepcia (zvučka, Večerníček, zvučka) zostala pre Večerníček charakteristická dodnes. Deťom dáva totiž jasne najavo, že je najvyšší čas ísť spať.

Ďalšia večerníčková zvučka vydržala šesť rokov, bola takisto čiernobiela a vznikla v roku 1971. Jej hlavnými hrdinami boli dvaja handroví panáčikovia, ktorí vypínali a zasvecovali stolnú lampu vedľa pleteného košíku, z ktorého vyskočili. Po odvysielaní Večerníčku ležali obidvaja panáčikovia v postieľke a vrchnák pleteného košíku sa zaklopil.

Najnovšia zvučka STV sa zrodila v roku 1977, kedy bolo zavedené farebné vysielanie. Bola to prvá farebná zvučka, ktorá vydržala v podstate až do dnes. Hlavnou postavou tejto zvučky je deduško Večerníček, ktorý vychádza zo svojej chalúčky a spolu s malým bielym psíkom prejde na kopček, z ktorého zasvecuje všetky hviezdy na nočnej oblohe pomocou lampášu a palice, ktorú si nesie zo sebou. Táto zvučka je zaujímavá aj tým, že sa mení štyrikrát do roka podľa striedania ročných období. V zime je zvučka obohatená aj o malé gesto, keď deduško pustí svojho psíka do chalúčky, aby mu vonku na snehu nebola zima.

Za touto výbornou zvučkou stáli *Anna Minichová* (námet a scenár), *Ladislav Čapek* (výtvarné stvárnenie a réžia) a *Jaroslav Celba* (hudba). Popularitu deduška Večerníčka využili autori aj na výrobu 28-dielneho seriálu **V chalúpke a za chalúpkou**, v ktorom sa deti dozvedeli, čo robí deduško mimo zažínania hviezd, či má dedko aj babku atď.

V nedávnej dobe prešla táto zvučka malou technickou zmenou. Bola digitálne upravená a vyčistená, ako po zvukovej tak po obrazovej stránke, na niektorých miestach sa pridali modernejšie počítačové triky napríklad pri rozsvecovaní hviezd. Veľa ľudí má proti tejto

zmene výhrady a aj ja musím uznať, že nie je treba za každú cenu všetko prispôbovať novej dobe a digitálnej podobe. U starej zvučky som mal pocit, že sa na nič nehrá, že je aká je a keď fungovala tridsať rokov, prečo by nemohla fungovať ďalších tridsať? Táto revitalizácia zvučky mi príde úplne zbytočná (o vyhodенých peniazoch radšej ani nehovorím) a je iba akousi nevydarenou napodobeninou starého „majsterštiku“.

1.1.5 Zahranická tvorba vo Večerníčku STV

Zo zahraničných seriálov pre deti prevažovali na začiatku najviac české a dalo by sa povedať, že je tomu tak dodnes. Český tvorcovia mali na začiatku veľmi dobrého učiteľa, ktorý sa na pár rokov usídlil v Prahe. Bol ním americký režisér a animátor Gene Deitch. Vďaka nemu získal Barrandov zákazky na niekoľko dielov zo známych kreslených amerických seriálov „Pepík námorník“ a „Tom a Jerry“. Na týchto zákazkách získali český animátori a režiséri veľmi cenné skúsenosti. Boli to ale aj ďalšie dôvody, ktoré Česku pomohli stať sa svetovou večerníčkovou veľmocou. V období večerníčkového boomu malo vybudovanú veľmi dobrú základňu pre výrobu detských programov. Nielen mnoho štúdií rozmiestnených po Prahe a po celých Čechách, kvalitne zorganizovaná výroba v celom kolose Krátkeho filmu, ale hlavne obrovské množstvo kreatívnych ľudí a umelcov, ktorí sa podieľali na výrobe Večerníčkov. Priam každý v tej dobe kto sa zaoberal televíznou tvorbou, mal niečo dočinenia s večerníčkovou tvorbou. Či už to boli herci a herečky, hudobníci, ilustrátori, výtvarníci, režiséri alebo dramaturgovia každý sa aspoň jedným prstom dotkol večerníčkového fenoménu. Václava Bedřich, Zdeněk Smetana, Vlasta Pospíšilová, Břetislav Pojar, Eduard Hofman, Ladislav Čapek, Karel Zeman, Hermína Týrlová to sú zvučné mená najvýznamnejších českých režisérov večerníčkových seriálov.

Spomedzi prvých českých Večerníčkov, ktoré sa objavili na našich obrazovkách treba spomenúť čiernobiele bábkové seriály **Broučci** (1967) a **Na návštěvě u Spejbla a Hurvínka** (1972) s farebným pokračovaním **Znovu u Spejbla a Hurvínka** (1974), všetky režírovala Libuše Koutná, kreslený seriál **Pohádky z mechu a kapradí** (1968) o dvoch lesných škriatkoch Kremienkovi a Chocholúšikovi, réžia a výtvarník Zdeněk Smetana (tento seriál majstrovsky nahovorila Jiřina Bohdalová a na Slovensku ho nadaboval Jozef Króner), **O loupežníku Rumcajsovi** (1967) s pokračovaním **O loupežnickém synku Cipískovi** (1972) v režii Ladislava Čapka (ktorý sa spolu s výtvarníkom Radkom Pilařom a dramaturgom Milanom Nápravníkom podieľal aj na výrobe českej večerníčkovej

zvučky). V režii Alexandra Zapletala vznikol seriál **O vodníku Česílkovi** (1968). Večerníčky **Pohádky ovčí babičky** (1969) **Štaflík a špagetka** (1971), **Maková panenka** (1972) a **Říkání o víle Amálce** (1975) sú jasným dôkazom obrovskej kreativity a umeleckej plodnosti Václava Bedřicha.

Medzi najobľúbenejšie české Večerníčky všetkých čias bezpochyby patria: **Mach a Šebestová** (od známej trojice A. Born, M. Macourek, J. Doubrava), ktorý bol neskôr prepracovaný aj do celovečernej podoby a dokonca bola natočená aj hraná verzia, **O Krtkovi** (v režii Z. Milera), ktorý je úplne bez slov a celý príbeh je odkomunikovaný pomocou citosloviec, **Maxipes Fík** (V. Bedřich, spolupracoval na ňom jeden z najvýznamnejších „večerníčkovských“ výtvarníkov J. Šalamoun), **Bob a Bobek – Králici z klobouku** (V. Bedřich, výtvarník V. Jiránek), ktorí sa nedávno rozrástli o pár nových dielov **Bob a Bobek na cestách** (I. Hejman) a tak sa zaradili medzi najrozsiahlejšie české seriály.

Zahraničné seriály boli samozrejme aj z iných zemí ako Česko. Poľsko, Rusko, Maďarsko, Bulharsko, Taliansko, Francúzsko ale aj USA sa vyznačovali kvalitnou produkciou pre najmenších divákov. Medzi najvýznamnejšie a najkrajšie Večerníčky, ktoré sa vryli do pamäti, snáď každého dieťaťa, určite patrí poľský Večerníček **Lolek a Bolek** v režii Wladislawa Nehrebeckiho, ruský Večerníček **No, Počkaj!** tiež známy ako **Vlk a zajac** v režii Vjačeslava Kot'jonočkina a veľmi svojrázny, priam „uletený“ maďarský sci-fi Večerníček **Miazgovci** (v Čechách Smolíkovi) v režii Józsefa Neppa. Tieto Večerníčky si získali divákov po celom svete a boli predabované do rôznych jazykov. Medzi ďalšie zaujímavé zahraničné Večerníčky by sme mohli zaradiť anglický seriál **Rodinka z Lochnesského jazera** od režiséra Jacka Stokesa, či taliansky Večerníček **Dráčik** v režii Toniho Pagota. Na dráčikovu známu vetu „Aj tak budem raz požiarnikom“ sa pamätám dodnes a myslím, že pre deti je v tejto vete ukryté obrovské posolstvo. Ako dieťa som si to určite neuvedomoval, ale dnes s odstupom času môžem povedať, že ma naučila, aby som išiel vytrvalo za svojim cieľom. **Požiarnik Sam** je anglický televízny seriál, za ktorým stoja páni Dave Gingell a Dave Jones. Momentálne sa natáča pokračovanie tohto úspešného seriálu s malými technickými vylepšeniami a pribudne pár nových postáv. Z USA to bol napríklad **Pes Filipes**, ktorý produkovala známa spoločnosť Hanna&Barbera, ďalej **Kiki a Miki a kocúr Fúz**, **Tom a Jerry** a z tých modernejších napríklad **Medved' Yogi**. Nesmieme však zabudnúť na vynikajúci plastelínový Večerníček

Pingu, ktorý vznikol vo švajčiarsko-kórejskej koprodukcii pod vedením Otmara Gutmanna. Tieto nádherné príhody z rodiny tučniakov sú plné vtípu a dobre premyslených, jednoduchých gagov.

Večerníčkov zo zahraničia, ktoré boli odvysielané v Slovenskej televízii, bolo o mnoho o mnoho viac, avšak nie všetky sa mohli pýšiť tak výbornou kvalitou ako sú vyššie spomínané. Medzi najhoršie by som zaradil moderné blikajúce Večerničky typu Pokémon, ktoré sú často úplne nezmyselné a nášmu publiku totálne nezrozumiteľné. Nikdy som nepochopil, o čo v týchto Večerničkoch vlastne ide, ale určite sa k pôvodnej myšlienke tohto programu z ďaleka nepribližujú. Mnohokrát sú plné násilia a to je posledná vec, ktorú by si mali zo sebou deti brať do snov.

1.2 Problémy vo výrobe Večerníčkov

Silným mínusom bola zlá organizácia a celé vedenie vtedajšej animovanej výroby. Na poste dramaturga bolo prázdno. Najskôr túto funkciu nahradzovali dramaturgovia z iných redakcií Slovenskej televízie najčastejšie z dokumentárnej oblasti, ale to však neposkytovalo kresliarom dostatočné vyžitie. Preto vedenie siahlo po operatívnom riešení problému a po dobrých skúsenostiach s pražskými kolegami bol pozvaný dramaturg z Prahy Jindřich Vodička, ktorý zaškoľoval slovenských autorov v literárnom vedení projektov a jeho spolupráca vydržala až do roku 1969, kedy bolo zriadené Štúdio krátkych filmov. Neskôr jeho funkciu nahradila Helena Rabarová a potom na veľmi dlhú dobu Rudolf Urc, ktorého premiestnili z dokumentárnej tvorby k animovanému filmu. Vďaka pánovi Urcovi sa začali veci hýbať správnym smerom a Slovensko zažívalo zlatú éru večerníčkovej výroby.

Z dnešného pohľadu sa môže zdať, že celá situácia v Kreslenom filme v Slovenskej televízii bola akoby postavená na hlavu. Keď už sa mohla výroba rozvinúť a Slovensko mohlo začať vyrábať kvalitné Večerničky, pretože všetky predpoklady už splňalo, naskytl sa ďalší problém, ktorý sa mohol veľmi ľahko vyriešiť, ale nevyriešil sa. Aj keď som sľúbil, že nebudem spomínať finančnú stránku, tento fakt nemôže zostať opomenutý. Slovenskí animátori mali veľmi nízke platy a neboli zvýšené od roku 1957. Na výpomoc chodili študenti zo stredných odborných škôl, ale tí sa na postoch v kreslenom filme dlho nezohriali, pretože práca to bola náročná a málo platená. Muži si nemohli dovoliť pracovať

v takýchto podmienkach, pretože by neuživilí svoje rodiny a preto bola väčšia časť kolektívu tvorená zo žien, ktoré boli síce umelecky zručné, ale neoplývali príliš veľkým tvorivým potenciálom a práve takéto osobnosti v danej dobe chýbali.

Ďalší problém bol aj ten, že v roku 1966 bolo naplánovaných 7 filmov pri počte zamestnancov 19 a v roku 1974 pri naplánovaných 14tich filmoch zostal počet zamestnancov nezmenený. Preto nie je dôvod diviť sa tomu, že väčšina slovenských Večerníčkov sa začala vyrábať v zahraničí a to konkrétne v českých štúdiách v Ostrave a v Gottwaldove.

1.3 Výroba Večerníčkov v štúdiu Gottwaldov a Prométheus

„Redakcia Večernička v STV spolupracovala s Kolibou. Až 80 percent produkcie sa však vyrábalo v štúdiách v Prahe a vo vtedajšom Gottwaldove, dnešnom Zlíne. Podľa Trajterovej to bolo na jednej strane pre "vysokú profesionalitu českých kolegov", ale ďalším dôvodom bola aj namútená protekcia českých tvorcov, ktorí boli často "neschopnejší ako najneschopnejší tvorcovia na Slovensku". Podľa nej sa dnes animátori zhodujú v tom, že v časoch svojho vrcholu bola slovenská animácia lepšia ako česká.“ (výňatok z článku SME.sk <http://www.sme.sk/c/2379515/vecernicek-si-nedame-slovensky-aj-cesky-vecernicek-oslavuje-40-vyrocie.html>, autorkou textu je Mirka Kernová)

Osobne by som to takto nehodnotil. Myslím, že český tvorcovia mali svoje kvality a na to, kto bol lepší, nech si urobia názor diváci Večerníčkov. Pravdivým faktom ale je, že v Zlíne bolo vynikajúce a už dostatočne zabehnuté zázemie pre trikové a animované filmy. Ateliéry na Kudlove nechal vybudovať významný podnikateľ Tomáš Baťa. Na začiatku sa tu produkovali reklamy pre firemné potreby avšak pán Baťa bol otvorený človek, podporoval dobré nápady a tak sa neskôr začali vyrábať aj filmy autorské. Časom vznikli trikové oddelenia a laboratória, kde sa filmy vyvolávali. Významnými zlínskymi autormi boli Hermína Týrlová a Karel Zeman, ktorý v ateliéroch na Kudlove natáčal aj svoje známe „verneovky“. Z mladšej generácie to boli režiséri Jan Dudešek, Josef Zeman a Zdeněk Ostrčil, ktorý spolupracoval ako výtvarník skoro na všetkých filmoch Karla Zemana a v deväťdesiatych rokoch spolupracoval na bratislavských Večerníčkoch. V tom období sa zlínske ateliéry úplne preorientovali na večerníčkovú výrobu pre slovenskú televíziu.

Veľmi nešťastným krokom STV bolo prenechanie celosvetovo známeho večerníčku **A je to!** českým štúdiám. Tento seriál o dvoch nešikovných domácich majstroch, ktorý vznikol najskôr v Bratislave sa po natočení 12-tich dielov presunul do štúdia v Zlíne. STV sa ľahko vzdala autorských práv a seriál sa premenoval na **Pat a Mat**, pod ktorým ho pozná väčšina českého i svetového publika. Réžia ostala v rukách Lubomíra Beneša, ako výtvarník sa tu uplatnil Vladimír Jiránek, niektoré epizódy sa natáčali aj v Prahe v štúdiu Jiřího Trnky.

V réžii Karla Zemana (a režiséra Eugena Spáleného) vznikol Večerníček **Indiánske rozprávky – Orlie pierko** (v Čechách známy pod názvom Indiánske pohádky) seriál o indiánskych deťoch vytvorený v papierikovej technike. V Zlínskych štúdiách vznikli taktiež už spomínané obľúbené večerníčky podľa slovenských kníh pre deti. **Čin-Čin** desaťdielny rozprávkový seriál podľa knižky Ľudmily Podjavorinskej o vrbcovi Čimovi bol vyrobený poloplastickou technikou a takisto seriál **Danka a Janka** podľa literárnej predlohy Márie Ďuríčkovej. Obidva tieto seriály režíroval Jan Dudešek a na niektorých častiach spolupracoval ako animátor Milan Šebesta.

Nesmieme však opomenúť ani sedemdielny Večerníček o prefikanom zajacovi a horárovi s názvom **Ako zajac prekabátil lenivého horára**. Tento Večerníček je zaujímavý tým, že jeho jednotlivé diely majú názvy dní jedného týždňa, čo dieťa ešte viacej ponorí do deja a spojí ho so zajacovými príhodami. Tento seriál vznikol v réžii Josefa Zemana, ktorý mal na starosti aj prepracovanú výtvarnú stránku. Ďalším Večerníčkom tohto tvorcu bol seriál **Marcelko a dedko Bonifác** (1982) o červenom autíčku vyrobený v papierikovej technológii.

Pre Bratislavskú televíziu bol vyrobený aj kombinovaný seriál pre deti s názvom **Pa a Pi** (1987) v réžii Miroslava Sobotu. Seriál je o dvoch mačiatkach, ktoré prileteli vo vesmírnej lodi z kozmu, aby spoznávali našu planétu Zem. Bábky kombinované s dokumentami o prírode sú výborným vzdelávacím prostriedkom pre malé deti. Tento zaujímavý počin vznikol v ostravskom štúdiu Prométheus v spolupráci s nemeckou spoločnosťou GOLD-FILM GmbH Pforzheim.

Takýmto počínaním sa STV podarilo vytlačiť slovenských tvorcov do ústrania. Dnes už iba ťažko zistíme čo bolo ozajstnou príčinou tohto diania. Názory jednotlivých tvorcov sa totiž líšia a ozajstná príčina možno leží niekde v tajných šuplíkoch, od ktorých mali kľúče vtedajší vysokopostavení predstavitelia televízie.

1.4 Spolupráca so štúdiami v Prahe

Koncom 60. rokov fungovala spolupráca štúdií v Bratislave a Prahe vo forme vzájomných návštev. Na Slovensko boli posielaní český animátori a režiséri, ktorí už oproti tým našim mali obrovské skúsenosti. Dalo by sa povedať, že to bolo zlaté obdobie slovenských animátorov a pod dohľadom týchto skúsenejších kolegov z Čiech vznikli diela, ktoré dnes patria do Zlatého fondu slovenskej animovanej tvorby.

„V osmdesátých letech byla tvorba a výroba animovaných filmů soustředěna do Krátkého filmu Praha (Studio Bratři v triku, Studio Jiřího Trnky a Studio Prométheus v Ostravě) a tradičního zlínského (gottwaldovského) studia, přičemž dominantní bylo studio Krátkého filmu. Výroba byla rozdělena na "program", tedy filmy pro kina, a "zakázku", především večerníčky pro Československou i Slovenskou televizi. Ale nejen pro ně. Po české animaci byla velká poptávka i v zahraničí. Roční produkce dosáhla v roce 1987 rekordního počtu 182 animovaných filmů, z nichž plných 138 bylo realizováno ve studiích Krátkého filmu. Koncem osmdesátých let byl český animovaný film ekonomicky silným, dobře organizovaným, personálně kvalitně obsazeným a dobře technicky vybaveným odvětvím kinematografie, v němž v rozumných proporcích existovaly vedle sebe umělecká tvorba s komerční výrobou.“

(zdroj: http://www.institutumeni.cz/index.php?cmd=page&id=49&news_id=3852,
autorom článku je známy český scenárista a dramaturg Krátkeho filmu v Prahe Jiří Kubíček)

1.5 Novodobý Večerníček

Novodobý Večerníček na Slovensku je bohužiaľ jedna veľká utópia. Večerníček sa síce vysiela stále, ale v štúdiách Slovenskej televízie už viac ako desať rokov nevznikla ani jedna séria. Posledný rozrobený Večerníček leží niekde v Košickom televíznom štúdiu. Dôvod? Nie sú peniaze. Situácia je v skutočnosti taká, že priestory Krátkeho animovaného filmu sú už niekoľko rokov zatvorené alebo sa popripade využívajú na úplne iné účely. Točia sa v nich napríklad moderné relácie typu Miliónové dievča či realityshow VyVolení čo mimochodom svedčí aj o kultúrnom úpadku televízie ako takej.

V roku 1991 sa začalo prepúšťať, niektorí animátori odišli do zahraničia, niektorí podľahli masovej produkcii reklám, niektorí sa rekvalifikovali a našli si úplne iné zamestnanie, ktoré im mohlo prinášať stabilný príjem. V roku 2002 bola animovaná tvorba v Slovenskej televízií úplne zrušená. Predseda Asociácie tvorcov animovaného filmu na Slovensku, režisér, animátor a výtvarník Vladimír Malík (natočil okrem iných animovaných filmov seriál **o Bábátku** v koprodukcii s Bulharmi) to v rozhovore pre SME konštatoval takto cit.: *„Ako tvorca i ako divák to hodnotím veľmi negatívne. Pojem 'večerníček' sa stal v priebehu rokov jedinečným a neopakovateľným fenoménom, ktorý najmä vďaka svojim etickým a estetickým hodnotám dodnes rezonuje v povedomí niekoľkých generácií dospelých i detských divákov na Slovensku. Likvidáciu pôvodnej umeleckej tvorby, nielen animovanej, považujem za prejav pohrdania vlastnými kultúrnymi hodnotami a tradíciami, za prejav nekultúrnosti a v neposlednej miere za kultúrnu 'vlastizradu'. Produkcia večerníčkov znamenala prácu pre desiatky interných i externých tvorcov rôznych profesií nielen z oblasti animácie.“*

Napriek týmto okolnostiam Večerníček na Slovensku ešte stále nezahynul. Vytrvalý jednotlivci a priekopníci slovenskej animácie pri chabej podpore zo strany Slovenskej televízie aj tak vyrábajú, respektíve snažia sa vyrábať, seriály pre deti. K dnešnej večerníčkovej tvorbe by sme mohli zaradiť napríklad projekt Ivana Popoviča so synom Dávidom, ktorí pracujú vo vlastnom štúdiu s názvom My Studio. V rokoch 2002–2004 spolu vyrobili 13 dielov kresleného Večerničku s názvom **Mat' tak o koliesko viac**. Zaujímavý počín o moderných vynálezoch v kombinovanej (prevažne papierikovej) technike, podľa rovnomennej knihy Ivana Popoviča. Tento seriál získal prémii Igric 2003 a niekoľko ocenení na rôznych medzinárodných festivaloch. Bolo naplánovaných 39 dielov STV však prerušila výrobu.

K ďalším novodobým projektom by sme mohli zaradiť projekty Moniky Trajterovej, ktorá vo svojom vlastnom štúdiu SALASAN spolu s ďalšími tvorcami a taktiež za podpory STV vyrobila niekoľko Večerníčkov. Jedným z nich sú **Rozprávky z celého sveta**. Časť tohto seriálu autorka natočila ešte v prenajatých priestoroch na Kolibe, avšak z týchto priestorov bola úplne vykázaná a seriál dokončila vo vlastnom štúdiu. Spolu s výtvarníkom Tomášom Čepekem, absolventom českej UMPRUMky tak vytvorili hodnotné dielo, ktoré bolo ocenené ako GRAND PRIX na Cene Dunaja. Odmenu si bez ostychu prevzala Dramaturgia STV bez uvedenia mien autorov. Seriál bol dokončený v roku 1994. Ďalším dielom tejto tvorivej dvojice boli **Remeselnícke rozprávky** o rozvoji remesiel na

Slovensku. Tento sedemdielny seriál bol nemenej úspešný od predošlého a STV už ho niekoľkokrát reprízovala. Bol dokončený v roku 2000.

„Ďalší seriál „Zázračné zrno“ na ktorý som s STV uzavrela zmluvu boli Slovenské národné rozprávky upravené Máriou Ďuričkovou podľa Dobšinského ľudových rozprávok. Pred samotnou prípravou scenárov som si preštudovala viac zdrojov, hľadala som nové, neupravované originálne momenty pôvodných rozprávok. Literárne scenáre, poskytnuté dramaturgiou STV boli dosť povrchné a vôbec neakceptovali určenú technológiu animovaného filmu – večerníčka na ploche 8 minút. Prvý diel „Janko Hraško“ prebehol viacerými festivalmi. Vysielacie právo kúpilo Švédsko. Druhý diel „Čert slúži“ bol tiež uvedený na festivaloch. V Zlíne som sa uvedenia zúčastnila. Ďalší diel „Zlatá priadka“ bol dokončený v roku 2002. V televízii prebiehali zmeny. Boli prepúšťaní tvoriví a organizační zamestnanci, rozpadli sa redakcie. Niekoľko mesiacov sme čakali na schvaľovanie jednotlivých etáp dielu. Nakoniec, keď som chcela odovzdať kópie a celý materiál večerníčka „Zlatá priadka“ nepustili ma do budovy STV Bratislava. Následne som dostala 6 riadkový list z vedenia STV, že nemajú záujem o plnenie zmluvy na seriál „Zázračné zrno“ ani o hotový diel a nemám očakávať plnenie /finančné/ z ich strany. Dodnes mám doma všetky kópie, výrobné listy, zvukové pásy atd. K filmu, ktorý mám doma v komore. Má copyright © STV Bratislava. Prvé dva diely sa premietajú v STV, obyčajne na Vianoce.“ (výňatok z rozhovoru s Monikou Trajterovou)

Ako vidieť na Slovensku sa v dnešnej dobe Večerníčku moc nedarí. Aj keď existujú záznamy a štatistiky, ktoré jasne vykazujú kladné čísla z predaja večerníčkových seriálov z minulých čias, STV sa do nových diel nehrnie. K najmenším divákovi sa televízia obracia chrbtom a túto oblasť momentálne vyplňa starými, už mnohokrát omielanými Večerníčkami svetovej i domácej produkcie.

1.6 Hrané Večerníčky

Na hrané Večerníčky by sa nemalo zabúdať, pretože plnia tú istú výchovnú a vzdelávaciu funkciu ako Večerníčky animované. V réžii Juraja Lihosita (1944) vznikol v roku 1982 rodinný seriál o malom nezbednom dievčatku a jej dedovi Jozefovi s názvom **Bambuľkine dobrodružstvá** (hrajú: Július Pántik, Monika Haasová). Tento režisér sa dostal do povedomia divákov vďaka svojim televíznym filmom ale aj vďaka režirovaniu

programu pre deti a mládež **Filmárik a filmuška**, v ktorých sa vysielali animované krátke filmy z distribúcie. Nedávno natočil 11 dielov ďalšieho hraného večerníčku **Veselý Strach** (v hlavných úlohách Andy Kras a Zuzana Mauréry).

Jindro Vlach (1929 – 2004) – kameraman a režisér, natočil viacej ako 250 dokumentov o prírode. Slovenský Večerníček obohatil o špecifický druh - umelecký dokument, ktorý takisto ako Večerníčky animované uchvacuje malé deti dodnes. Jeho Večerníčky majú v sebe dôležitý výchovný potenciál a ukazujú deťom ako sa majú správať k prírode a našej Zemi. Z tých najznámejších sú to: **Čo rozprávala teta Srna, Kto býva v húštinách, Príbehy z nášho lesa, Malé lesné tajomstvá...** Tieto diela boli ocenené na mnohých významných festivaloch a boli odvysielané v mnohých svetových televíziách. Okrem iného spolupracoval aj na veľmi obľúbenom kombinovanom Večerníčku **Pá a Pi**.

Hraných Večerníčkov vzniklo počas večerníkového obdobia požehnané. Najviac sa vyrábali na začiatku kedy bolo jednoduchšie hrať so živými hercami ako oživovať kreslenú, bábkovú či papieriokvú postavičku pod trikovou kamerou. Medzi ďalšie hrané Večerníčky patria napríklad **Mat'o Šidlo Mátožidlo** (1983) a seriál **Nikto nie je doma** (1974) s herečkou Idou Rapaičovou, ktorý získal v Teheráne hneď niekoľko ocenení. V Čechách sú dodnes veľmi obľúbené nielen medzi najmenšími divákmi ale aj medzi dospelými **Krkonošské Pohádky** (1974) od režisérky Věry Jordánové.

2 TVORCOVIA

2.1 Prvý tvorcovia slovenských Večerníčkov

Medzi prvých tvorcov slovenských Večerníčkov môžeme zaradiť tých, ktorí sa snažili pretlačiť domácu animovanú výrobu a od začiatku stáli pri jej zrode. Bezpochyby nimi boli títo umelci: Milan Peťovský, Henrieta Peťovská, Jozef Povrazník, Jozef Ružička, František Jurišič, ale na čele jak televíznej tak distribučnej výroby stál Viktor Kubal. Nie každý sa mohol stať režisérom Večerničku ale ako kameraman, výtvarník, fázar, scenárista či animátor sa presadili v podstate všetci umelci zo združenia Tvorivá skupina kresleného filmu. Ďalej tu pôsobili externí spolupracovníci, hlavne z oblasti dramaturgie napr. Čech Jindřich Vodička, Helena Rabarová a Rudolf Urc pracujúci neskôr ako hlavný dramaturg krátkych animovaných filmov.

Ďalšími režisérmi boli na začiatku často český umelci, ktorý svoje bohaté skúsenosti získali v pražských štúdiách. Medzi nich patrili napr. Lubomír Beneš, Bohumil Šejda a Ladislav Čapek tvorca mnohých úspešných seriálov v Čechách i na Slovensku (Pásli ovce Valasi, O Loupežníku Rumcajsovi, O hajném Robátkovi a jelenu Větrníkovi atď.). Ďalšími tvorcami, ktorý sa aspoň čiastočne podieľali na výrobe slovenských Večerníčkov boli režiséri, kameramani, animátori a výtvarníci ostravskej a zlínskej školy, medzi ktorých patria Karel Zeman, Hermína Týrlová, Jan Dudešek, Josef Zeman, Zdeněk Krupa, Zdeněk Ostrčil, Milan Šebesta, Bohuš Blecha, Miroslav Sobota atď.

2.1.1 Tvorivá skupina kresleného filmu

Po dvadsiatich rokoch prvých pokusov a omylov slovenského animovaného filmu sa podarilo združiť zdravé jadro umelcov z rôznych oblastí, ktorí si hovorili Tvorivá skupina kresleného filmu. Na začiatku sídlili na Mostovej ulici v centre mesta Bratislava. Neskôr sa presunuli do štúdia Slovenskej filmovej tvorby na Kolibe. Jadro tejto skupiny tvorili výtvarníci, ilustrátori, karikaturisti, niekoľko spisovateľov a režisérov. Umeleckým vedúcim tejto skupiny sa stal Viktor Kubal. Ďalšími významnými osobnosťami boli Vlastimil Herold, Jaroslava Havettová, Tomáš Janovic, Vladimír a Ivan Popovičovi, Monika Trajterová, Milan Peťovský, Jozef Povrazník, Ondrej Zimka atď.

2.2 Viktor Kubal – tvorca obľúbených Večerníčkov a najväčšia osobnosť animovaného filmu na Slovensku

Najvýznamnejšou osobnosťou slovenskej animácie sa bezpochyby stal nesmiernie nadaný a pracovitý Viktor Kubal (20.3.1923 Sv.Jur – 24.4.1997 Bratislava) známy ako výtvarník, karikaturista, herec, scenárista ale predovšetkým filmový režisér. Stal sa zakladateľom slovenského animovaného filmu a od 60. rokov patrí medzi uznávaných svetových režisérov a animátorov.

2.2.1 Mladosť

Keď mal Viktor Kubal šesť rokov videl prvýkrát animovaný film v kine, čo mu veľmi učarovalo. Vtedy stál lístok v kine 80 halierov a malý Viktor zúfalo zháňal peniaze aby ten film mohol vidieť znova. Kubalov naozajstný záujem o animáciu začal už v dvanástom roku jeho života kedy svoje prvé animačné pokusy vyškrabal priamo do emulzie filmu (Tank ide cez prekážky a Štart lietadla). Neskôr navštevoval celoročný denný kurz kinetickej fotografie a kinematografie na Škole umeleckých remesiel v Bratislave. Tam si ho všimol vtedajší profesor československej filmovej školy Karol Plicka, ktorý ho zasvätil do tajomstiev a základov filmu a tým sa naštartovala filmová kariéra nášho najznámejšieho animátora.

2.2.2 Začiatky vo filme

Svoje prvé filmy Kubal vyrábal „na kolene“ - nepoužíval žiadny presvetlovák, jednotlivé fáze kreslil na papieri pripichnuté špendlíkmi cez seba na stene. Po vyštudovaní priemyslovky sa dostal do Školfilmu, kde vytváral titulky, grafy a triky k výučbovým filmom. Dali mu k dispozícii 35 mm kameru a upravili pracovisko tak, aby sa na ňom dalo animovať. V kinosále a na strihacom pulte sa prvýkrát zoznámil s animačnou technikou zahraničných animátorov Fleischerovcov, Sullivana a Disneya. Okienko po okienku študoval timing, kresbu, pohyb a z jednotlivých fáz sa naučil sám ako funguje animácia. Na začiatku bol preto jeho rukopis veľmi podobný tým zahraničným, čo je veľmi badateľné v jeho prvých filmoch **Únos** (1942), **Studňa lásky** (1943), **Tajomný Dedo** (1946) či **Hurá na nich** (1946). Bohužiaľ Školfilm nemohol podporovať Kubala v jeho projektoch, pretože neboli určené do distribúcie a preto sa musel venovať hlavnej pracovnej náplni, grafom, titulkom a trikom. Školfilm zanikol v roku 1949 a Viktor Kubal zostal na voľnej nohe.

Keď Kubal neuspel v Bratislave vydal sa do Prahy do známeho štúdia Bratři v triku kde v tej dobe viedol celú skupinu umelecký vedúci Jiří Trnka. Keď si pozreli Kubalov film **Studňa lásky** tak silne zapochybovali o tom, že ho natočil sám a dali mu na začiatok prácu fázara. Táto práca Kubala ako mladého kreatívneho človeka veľmi nenapĺňala a už po chvíli ho táto továrenská práca začala ubíjať. Niektorým ľuďom takáto práca vyhovuje a uspokojia sa s ňou na celý život. Mladý slovenský tvorca bol však hrdý, s touto „obyčajnou“ prácou sa neuspokojil a preto sa za pár dní zobral a zmizol bez rozlúčenia.

Od roku 1950 do roku 1952 sa Viktor Kubal živil ako ilustrátor v časopise Bojovník a potom približne 12 rokov pôsobil ako karikaturista v známom slovenskom humoristickom časopise Roháč. Na film však nezabudol a na domácu 8mm kameru si natáčal svoje animačné pokusy aby potešil svoje ratolesti a samozrejme aby nevyšiel z cviku.

Viktor Kubal sa prejavil aj ako herec v slovensko-americkom filme **Dávajte si pozor!**. V tomto tragikomickom príbehu o zvukovom majstrovi vystupuje Kubal vedľa slovenských hercov Mariána Labudu, Stana Dančiak, Mariána Zednikoviča a ďalších.

2.2.3 Najväčšia osobnosť animovaného filmu na Slovensku

„Tento geniálny autor, výtvarník, režisér a animátor dokázal za tri týždne vymyslieť, zrežírovať a naanimovať 5-minútový film,“ hovorí Trajterová.“ (výňatok z článku SME.sk <http://www.sme.sk/c/2379515/vecernicek-si-nedame-slovensky-aj-cesky-vecernicek-oslavuje-40-vyrocie.html>, autorkou textu je Mirka Kernová)

Viktor Kubal stál pri zrode animovaného filmu na Slovensku a nebyť jeho snahy a neuhasínajúcej chuti tvoriť by dodnes Slovensko nemalo svoje vlastné Večerničky. Počas 27 rokov pripravil ako režisér a animátor v jednej osobe takmer štyri stovky krátkometrážnych a dva celovečerné animované filmy, ktorým sa v tej dobe podarilo lámať rekordy v návštevnosti slovenských kín. Boli to **Zbojník Jurko** (1976) a **Krvavá pani** (1980), ktorými nesmierne obohatil kultúrne dedičstvo Slovenska. Treba podotknúť, že okrem Kubala sa na Slovensku nikomu inému celovečerné filmy natočiť nepodarilo, čo svedčí o jeho majstrovských schopnostiach a obrovskej vytrvalosti. Tieto dva filmy, desiatky jeho krátkych filmov a desiatky Večerníčkov získali početné domáce i zahraničné ocenenia. Kubal si časom vytvoril svoj osobitý a jedinečný štýl, vďaka ktorému sa stal jedným z najvýznamnejších svetových animátorov minulého storočia.

2.2.4 Zhrnutie Kubalovej večerníčkovej tvorby

V roku 1969 začal Kubal pracovať na jednom z prvých televíznych seriálov. Hlavnými protagonistami tohto seriálu sú dvaja nezbedný kocúry **Puf a Muf**, podľa ktorých sa tento seriál aj nazýva. Vznikol na základe scenára a námetu Nataše Tanskej. Výtvarná skratka a jednoduchosť Kubalovej kresby iba podtrhuje grotesknosť celého deja a jednotlivých gagov. Tento Večerníček patril spolu s **Panákom z križovatky** (1980 – 1981) k najobľúbenejším Večerníčkom. Hlavným Kubalovým nástrojom je kresba, skratka, satira a karikatúra, ktorá sa už predtým stala jeho živobytím. Jeho úspešné postavičky v satirickom časopise Roháč boli na Slovensku veľmi obľúbené a neskôr sa stali postavami v jeho krátkych televíznych filmoch. Medzi ne patria napríklad seriály **Dita** (1967 - 1970), **Cvik a cvak** (1970) o budovateľskej tematike, **O Petrovi** (1969) a **Pán Homo** (1964). Medzi ďalšie Kubalove významné Večerníčky by sme mohli zaradiť aj seriál **O Jankovi Hraškovi** (ktorý je veľmi úspešný dodnes aj v zahraničí), **Valibuk** a Večerníček pre dospelých **Deduško a pes**, v ktorom Kubal poodhalil nový motív erotikosti. Kubal svojim pracovným tempom a nasadením udivoval mnoho vtedajších slovenských tvorcov a nasadil laťku tak vysoko, že mu v tom období nikto nedokázal konkurovať. Ostatným autorom trvala výroba Večerníčkov niekoľkonásobne dlhšie a preto STV ich pripomienky k plneniu výroby brala ako bezpredmetné. Toto bol možno aj dôvod prečo slovenskí autori ako Ivan Popovič, Jaroslava Havettová a Vlastimil Herold v tom období večerníčkovú výrobu opustili.

Kubalov syn Viktor Kubal ml. sa tiež pokúšal o výrobu kreslených Večerníčkov. Dokončil sériu **Naši verní kamaráti**, ale týmto dielom nijak neprekročil rámec tejto tvorby a vyplnil ním iba prázdne miesto v archíve.

2.3 Ostatní významní tvorcovia

2.3.1 Ivan Popovič

Podobné predpoklady, stať sa skvelým animátorom a režisérom, mal aj Ivan Popovič (1944). Jeho skúsenosti s novinovou kresbou, ilustráciou či karikatúrami ho priam predurčili na túto rolu. Patrí medzi najvýznamnejších a najproduktívnejších režisérov animovaného filmu na Slovensku. Počas svojho života zatiaľ nakrútil viac ako sto animovaných filmov, ktoré dodnes získavajú ocenenia na svetových festivaloch. Diela

Ivana Popoviča pôsobia určitou nekonvenčnosťou a nútia diváka zamyslieť sa a hľadať pointu niekde hlbšie. Nie sú iba rýchlym sledom gagov a nesnažia sa za každú cenu len pobaviť. Spolu s bratom Vladimírom (ale taktiež s Veronikou Margotsy, Peškom a Igor Lutherom) majú na svedomí prvý slovenský animovaný film s názvom **Pingvin**. Bohužiaľ sa tento film nikdy nedostal do distribúcie a zostal iba v archíve.

V roku 1985 spolupracoval s Rudom Urcom na televíznom seriáli s ekologickou tematikou s názvom **Kuk a Bubu**. Medzi jeho ďalšie Večerničky patrí čiernobiele leporelo **O slniečku, čo nechcelo ráno vstávať**, na ktorom sa scenáristicky podieľala Jaroslava Havettová. Veľmi obľúbený je aj jeho kombinovaný Večerniček **Hlavičkove rozprávky**. Tento seriál je kombináciou živého herca (Josef Dvořák) a kreslenej animácie, plnej hravých nápadov a láskavého humoru. Príbehy sa odohrávajú v chate maliara Hlavičku, ktorý žije vo Vysokých Tatrách. Po večeroch kreslí a rozpráva svoje príbehy o dvoch tatranských vílach, o víle Slabejke a víle Lomničke.

Okrem iného sa venuje knižným ilustráciám a písaniu vlastných kníh pre deti i dospelých. Predovšetkým však Ivan Popovič patrí k tým, ktorí sú presvedčení, že animovaný film na Slovensku stále žije. Svoje skúsenosti predáva svojmu synovi Dávidovi, s ktorým spolupracuje na nových projektoch.

2.3.2 František Jurišič

Narodený 18. februára 1942 patril k najzamestnanejším tvorcom Štúdia krátkeho filmu. Je priekopníkom bábkového filmu, ale aj plastelínovej techniky. Je autorom približne 140 filmov. V roku 1984 zavŕšil výrobu 13-dielneho seriálu **Bol raz jeden tato**, vyrábaný v papierikovej technike. Ďalším veľkým seriálom boli **Najmenší hrdinovia** (1984-1989). Protagonistami tohto seriálu sú malí, drevení panáci Palička a Gulička, ktorí dokážu meniť svoju veľkosť a rôzne sa deformovať, čo poskytlo nesmierne veľa inšpirácie pre animátorov Š. Martauza a P. Cigána. Jurišič dokázal vždy bravúrne rozohrať veľa postáv, vzťahov a motívov, čím potvrdil svoju povest' dobrého kombinátora a gagmana. Spolu s Valériou Takáčovou vytvoril kreslený seriál **Zvonček a Margarétka** (1995) o dvoch lúčnych škriatkoch. Momentálne sa zaoberá pedagogickou činnosťou na VŠVU a VŠMU. Po založení katedry animovanej tvorby sa stal prvým slovenským pedagógom vyučujúcim animáciu.

2.3.3 Bohumil Šejda

Tri svište (1979) je sedemdielny kreslený seriál o svišťoch, ktorý vznikol v štúdiách Slovenskej televízie Košice. Jeho hlavnou témou je ochrana prírody. Svište sú typické pre prírodnú rezerváciu Vysoké Tatry a preto aj príbehy boli zasadené do tohto prostredia. Každý má okrem gagov aj výchovné časti. Deti sa majú zábavnou formou naučiť, čo je v chránenej prírodnej rezervácii dovolené a čo nie. Ďalším jeho dielom sa stal veľmi obľúbený Večerníček **Vták Gabo** (1990). Je to seriál čistých grotesiek bez slov, ktorý prináša neobyčajného hrdinu a kamaráta všetkých detí. Tento hrdina býva v darovanom klobúku a snaží sa robiť samé užitočné a dobré veci. Vták Gabo sa stal veľmi úspešným Večerníčkom aj v ostatných krajinách Európy.

2.3.4 Vlado Pikalík

Bol prvý slovenský bábkar, animátor, spracovateľ bábok, rekvizít a pozadí, človek s vznikajúcimi technickými znalosťami, režisér, človek výbušný a popudlivý, ale naopak aj jemný, citlivý a plný humoru. K animácií sa dostal vďaka amatérskemu krúžku, kde si ho všimli profesionálni animátori a režiséri a hneď potom nasledoval rýchly presun do profesionálnej brandže. Jeho seriál **Dvaja klauni a pes na cestách** (1985) je jedným z najpoetickejších televíznych bábkových rozprávok aké kedy na Slovensku vznikli. Nemenej obľúbeným bol aj jeho ďalší bábkový Večerníček **Utieračik** (do 1989).

2.3.5 Rudolf Urc, Ondrej Slivka, Milan Peťovský, Ladislav Kudelka, Jaroslav Baran, Jaroslav Cita, Jaroslava Havettová, Monika Trajterová a iní

Rudolf Urc - dramaturg a režisér dokumentárnych, neskôr animovaných filmov, režijne realizoval niektoré televízne Večerničky. Sú to napríklad **Rozprávky z Maringotky** (do 1987), **Dada a Dodo** (do 1990) **Rozprávky z nočnej košielky** (1988) a ako spolurežisér sa podieľal na seriály **Bratislavské rozprávky** (1995). Viacej času však venoval hľadaniu nových talentov a vyberaniu tém a námetov pre slovenské Večerničky. Rudolf Urc je spájaný s celým vývojom televíznych animovaných Večerníčkov, ale aj s publikovaním kníh a učebných textov o slovenskej animácii. Navyše sa podieľal na vzniku Katedry animovanej tvorby na Filmovej a televíznej fakulte VŠMU. Dramaturgicky sa podieľal skoro na všetkých filmoch Viktora Kubala.

Ondrej Slivka - výtvarník a režisér, ktorý vniesol do tvorby Večerníčkov nový rozmer a kvalitný vysoko umelecký názor. Ako prvý experimentoval s novými technológiami

najmä s počítačmi a grafikou (napr. Keby som bol vtáčkom). Režiroval **Večerníček Bratislavské rozprávky** (do 1990, prvých 5 častí spolu s R. Urcom) a na ďalších Večerníčkoch sa podieľal ako výtvarník.

Milan Peťovský – bol dvorný kameraman Štúdia na Kolibe, vyštudoval televíznu techniku na pražskej FAMU, podieľal sa na mnohých animovaných filmoch a Večerníčkoch ako kameraman, ale aj ako režisér. Z jeho autorskej tvorby treba spomenúť **Poľovnícke rozprávky** - Pes a vlk, Pes a lev, Pes a zajac atď. a televízny seriál **Šibydlh** (skratka hlavných aktérov Večerníčku Širokáň, Bystráň, Dlháň) výtvarné návrhy k tomuto Večerníčku vytvoril Ondrej Zimka a hudbu zložil Juraj Lexmann - najvýznamnejší slovenský komponista hudby k animovaným filmom. Kameramansky sa podieľal napríklad na výrobe známeho Večerníčku **Muška Svetluška** podľa literárnej predlohy slovenského spisovateľa Ruda Mórica (réžia Marián Jaško).

Ladislav Kudelka (1927 -1986)- režisér dokumentárnych filmov, v roku 1965 sa stal riaditeľom Štúdia krátkych filmov, neskôr dostal ponuku od STV zrealizovať Večerníčky podľa knihy Luda Ondrejova **Africký zápisník**. Kombinácia papierikovej techniky so živým hercom. Hudbou ho oživil jeden z najlepších slovenských muzikantov, dramaturg, režisér a tvorca filmovej hudby Dežo Ursíny. Väčšinu dielov však STV neodvysielala.

Známe boli aj príbehy zbojníka **Jurošíka** (1991) v réžii **Jaroslava Barana**. Tento Večerníček nahovoril známy slovenský herec Stano Dančiak. Pri sledovaní tohto Večerníčku všetci čakali so zatajeným dychom na slávnú vetu „Ó, ja nešťastný zemepán“. Výtvarníkom a animátorom tohto kresleného seriálu je karikaturista Marián Vanek. Seriál sa vyrobil v štyroch pokračovaniach a podľa najnovších informácií STV podporí výrobu ďalších 14 dielov.

Jaroslav Cita – režisér, spisovateľ a výtvarník. Pod jeho vedením vznikla kreslená rozprávka o dobrodružstvách dvoch nerozlučných priateľov, slimáka Mat'a a kvetinového škriatka Klinčeka. Seriál **Slimák Mat'o a škriatok Klinček** (1976) je najrozsiahlejším slovenským Večerníčkom. Autorom sa podarilo vyrobiť neuveriteľných 100 častí.

Prvou dámou slovenskej animácie bola česká rodáčka **Jaroslava Havettová** (žena známeho slovenského režiséra Ela Havettu – natočil napr. Slávnosť v botanickej záhrade), ktorá sa už od vzniku Tvorivej skupiny kresleného filmu podieľala na výrobe slovenských Večerníčkov a filmov ako vynikajúca výtvarníčka, režisérka a animátorka. Prvým Večerníčkom na ktorom sa podieľala animátorsky bol **Kúpalisko pre Fakírov** (1967). Za

svoje animačné počiny získala mnoho významných ocenení, napríklad v USA za svoj animovaný film Kontakty a v Berlíne získala druhú cenu k filmu Údel (oba filmy hudobne oživil Dežo Ursíny a kapela Provisorium.) V roku 1969 sama predložila návrh výpovede kvôli organizačným nezhodám v Kreslenom filme a odišla pracovať do Českej republiky. Jej najnovším dielom je Večerníček pre Českú televíziu **Gogo a Figi** (2009).

Monika Trajterová absolventka pražskej FAMU, výtvarníčka, režisérka a animátorka, členka medzinárodnej organizácie animátorov ASIFA, sa podieľala na výrobe viac ako 40-tich Večerníčkov. Od roku 1967 pôsobila v Štúdiu animovaného filmu a spolupracovala na filmoch Viktora Kubala a Jaroslavy Havettovej. Z jej vlastnej dielne pochádzajú seriály **Uspávanka** (1969) a **Môj Miško** (do 1987). V roku 1991 po zániku štúdia na Kolibe si založila vlastné štúdio animovaných filmov s názvom SALASAN, kde vznikli dva seriály pre STV **Rozprávky z celého sveta** a **Remeselnícke rozprávky**. Okrem iného je spoluzakladateľkou organizácie Priatelia animovaného filmu, ktorá v rôznych mestách Slovenskej republiky organizuje workshopy a tvorivé podujatia pre deti a zoznamuje ich s výrobou animovaného filmu. Natočené detské snímky potom putujú do sveta, kde boli už viackrát ocenené.

Medzi ďalšie významné ženy slovenskej animácie patrila **Dagmar Bučanová**. Viedla niekoľko televíznych seriálov režijne alebo animačne. Jej významnými seriálmi boli **Žiačik Sováčik** (o malom Sováčikovi, ktorý príde do prvej triedy a zoznamuje sa s neznámymi predmetmi, abecedou a číslicami) a seriál o **Žabke Plačke** (1975). Je aj autorkou jednej z prvých „rozprávok na dobrú noc“ **Vrabc Umelec** (1968). **Helena Slavíková Rebarborová** je známa najmä vďaka seriálu **Rozprávky pre Jozefku** (do 1987) podľa Kiplingovej predlohy. Takisto **Oľga Potroková** sa zapísala svojimi Večerníčkami medzi úspešných režisérov animovaného filmu. Boli to napríklad **Biela Barborka** a televízna rozprávka **Myška Plyška** podľa námetu Eleny Čepčekovej.

ZÁVER

Čo dodať na záver? Napriek všetkým ťažkostiam a okolnostiam, ktoré prvých 20 rokov brzdili vývoj animovaného filmu na Slovensku sa podarilo zoskupiť ľudí, ktorí s nadšením začali vytvárať animované filmy v Slovenskej televízii. Podarilo sa nájsť vhodné priestory, zaistiť profesionálne technické zázemie a vytvoriť tak silný kolektív schopný konkurovať zahraničnej animovanej tvorbe. Aj vďaka týmto slovenským tvorcom sa podarilo objaviť unikátny typ televízneho programu – Večerníček, ktorý sa stal obľúbeným programom nielen detských, ale aj dospelých divákov skoro na celom svete. Dá sa povedať, že dodnes patrí tento program medzi najsledovanejšie.

Vďaka tejto práci o Večerníčku som pochopil bližšie súvislosti, ktoré sprevádzali vývoj animovaného filmu na Slovensku. Zaistiť plynulú výrobu detskej tvorby bola naozaj veľmi ťažká a dlhotrvajúca úloha. Keď už sa zdalo, že je vyhrané nastal nečakaný zvrät. Televízia sa dala na cestu nových televíznych programov typu reality show a nekonečných argentínskych telenoviel. V podstate tak stratila kus kultúry, ktorá sa budovala niekoľko desaťročí. Stala sa tak pravým zrkadlom moderného človeka, ktorý sa chcel podobať západnej kultúre.

Aj keď zo skúseností slovenských režisérov spolupracujúcich s STV v posledných rokoch vyplýva, že nie je čomu sa tešiť, niektoré fakty naznačujú tomu, že by sa veci mohli začať hýbať správnym smerom. Katedra animovanej tvorby už vypustila do sveta nových nádejných umelcov, ktorí by sa mohli postarať o novú výrobu. Túto teóriu podporuje napríklad aj najnovší fakt, že STV momentálne podporila výrobu ďalších 14 dielov obľúbeného Večerníčku Jurošík. Nezosostáva nám teda už nič iné, len dúfať, že výrobu Večerníčkov v STV sa podarí obnoviť a rozbehnúť tak novú etapu animovanej tvorby na Slovensku.

FILMOGARFIA

Večerníčková filmografie (použitá v tejto práci) zoradená podľa roku výroby:

- 1965 - Ako si mačky kúpili televízor (Ján Chlebík, Jozef Povrazník)
- 1967 - Kúpalisko pre Fakírov - rozprávka na dobrú noc (Veronika Margotsyová)
- 1967-1969 - O Dite (Viktor Kubal)
- 1968 - Vrabec Umelec - rozprávka na dobrú noc (Dagmar Bučanová)
- 1969 - Uspávanka (Monika Trajterová)
- 1969 -1971 Puf a Muf (Viktor Kubal)
- 1969 - O Petrovi (Viktor Kubal)
- 1969 - O Janovi (Viktor Kubal)
- 1969-1971- Poľovnícke rozprávky (Milan Peťovský, Jozef Povrazník)
- 1970 - O slniečku, čo nechcelo ráno vstávať (Ivan Popovič)
- 1970 - Cvik a Cvak (Viktor Kubal)
- 1970 - Čin-Čin (Jan Dudešek)
- 1971 - Danka a Janka (Jan Dudešek)
- 1971 - Myška Plyška (Ol'ga Potroková)
- 1973 - Pásli ovce valasi (Ladislav Čapek)
- 1974 - Hlavičkove rozprávky (Ivan Popovič)
- 1975 - Žabka Plačka (Dagmar Bučanová)
- 1976 - Slimák Maťo a škriatok Klinček (Jaroslav Cita)
- 1977 - Muška Svetluška (Marián Jaššo)
- 1977-1978 - Šibydlh (Milan Peťovský)
- 1979 - Tri svište (Bohumil Šejda)
- 1980 - Panák z križovatky (Viktor Kubal)
- 1982 - Marcelko a dedko Bonifác (Josef Zeman)
- 1982 - Bambuľkine dobrodružstvá (Juraj Lihosit)
- 1982 - Indiánske rozprávky (Karel Zeman, Eugen Spálený)
- 1983-1984 - Žiačik Sováčik (Dagmar Bučanová)
- 1984 - Bol raz jeden tato (František Jurišič)
- 1984-1989 - Najmenší hrdinovia (František Jurišič)
- 1985 - Ako zajac prekabátil lenivého horára (Josef Zeman)
- 1985 - Africký zápisník (Ladislav Kudelka)
- 1985 - Kuk a Bubu (Ivan Popovič)
- 1985 - Dvaja klauni a pes na cestách (Vlado Pikalík)

- 1985 - Dvaja klauni a pes na cestách (Vlado Pikalík)
- 1987 - Rozprávky z Maringotky (Rudolf Urc)
- 1987 - Pa a Pi (Miroslav Sobota)
- 1987 - Rozprávky pre Jozefku (Helena Slavíková Rebarborová)
- 1988 - Rozprávky z nočnej košielky (Rudolf Urc)
- 1989 - Utieráčik (Vlado Pikalík).
- 1990 - Vták Gabo (Bohumil Šejda)
- 1990 - Dada a Dodo (Rudolf Urc)
- 1991 - Jurošík (Jaroslava Barana)
- 1992 - Čo rozprávala teta Srna (Jindro Vlach)
- 1995 - Bratislavské rozprávky (Ondrej Slivka, Rudolf Urc)
- 1995 - Zvonček a Margarétka (František Jurišič)
- 1987 - Můj Miško (Monika Trajterová)
- 1994 - Rozprávky z celého sveta (Monika Trajterová)
- 2000 - Remeselnícke rozprávky (Monika Trajterová)
- 2004 - Mať tak o koliesko viac (Ivan Popovič, Dávid Popovič)

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

[1] URC Rudolf, Marián Veselý: *Slovenský animovaný film*, Vydavateľstvo Nadácia FOTO 1994, ISBN 80-85739-04-6

[2] FILMSK - Mesačník o filmovom dianí na Slovensku, Vydavateľ Slovenský filmový ústav ISSN 1335 – 8286, číslo 04/2009

[3] JABLONICKÝ Viliam, Filmár Viktor Kubal, Vydavateľstvo Tatran, š.p. Bratislava v spolupráci so Slovenským filmovým ústavom v roku 1993 ako 4 382 publikácia. Prvé vydanie. Strán 104, ISBN 80-222-0181-2

[4] Internetové zdroje:

<http://sk.wikipedia.org>

<http://www.csfd.cz>

http://www.envirofilm.sk/enviro2005/Web/02_zeleny_svet.htm

<http://www.stv.sk/obchod/zlaty-fond/pre-deti-a-mladez/>

<http://www.sme.sk/c/2379515/vecernicek-si-nedame-slovensky-aj-cesky-vecernicek-oslavuje-40-vyrocie.html>

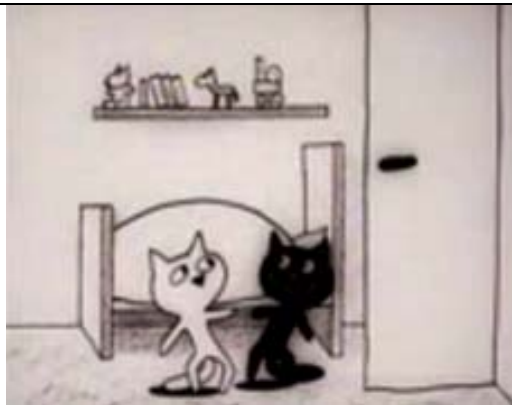
http://www.institutumeni.cz/index.php?cmd=page&id=49&news_id=3852

PRÍLOHY

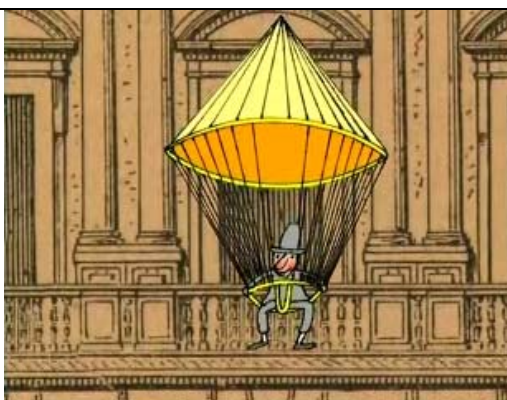
Ukážky zo slovenských Večerníčkov:

Hlavičkove rozprávky – *Ivan Popovič*

Puf a Muf – *Viktor Kubal*

Mať tak o koliesko viac – *Ivan Popovič*

Tri svište - *Bohumil Šejda*

Panák z križovatky – *Viktor Kubal*

Vták Gabo - *Bohumil Šejda*

Bambul'kine Dobrodružství –
Juraj Lihosit

Slimák Mat' o a škriatok Klinček –
Jaroslav Cita

Pásli ovce valasi – Ladislav Čapek

Jurošík – Jaroslav Baran

Muška Svetluška - Marián Jaššo

Čo rozprávala teta Srna - Jindro Vlach

Indiánske rozprávky - Karel Zeman,
Eugen Spálený

Zvonček a Margáréta - František Jurišič

Čin-Čin – Jan Dudašek

Danka a Janka - Jan Dudašek

O Petrovi – Viktor Kubal

Bratislavské rozprávky – Ondrej Slivka